

Hur kan den reglering som inverkar negativt på ordnandet och produktionen av den kommunala servicen avskaffas?

Belopp: 150 000 € (Forskningen kan läggas ut som en helhet eller så kan offerten vara koncentrerad endast till en av de nämnda helheterna, eller så kan ett eget preciserat förslag läggas fram som svarar mot temat. Totalt beviljas högst den nämnda summan för forskningen.)

Tidsplan: Resultaten bör vara tillgängliga senast i mars 2016.

Beskrivning och motivering av informationsbehovet

Den reglering som gäller kommunernas verksamhet är mycket omfattande.¹ Syftet med regleringen är att säkerställa tillgången till och kvaliteten på tjänsterna, men som motvikt till detta begränsar regleringen kommunernas verksamhetsmöjligheter och kan därmed försvåra ett ändamålsenligt ordnande och en ändamålsenlig produktion av service.

Med förpliktelse avses lagar eller andra bestämmelser som är förpliktande för kommunerna och som anger hur en lagstadgad uppgift ska utföras. Utöver förordningar finns det rikligt med anvisningar och rekommendationer på lägre nivå som officiellt inte är bindande, men som styr praxisen och tillämpas vid tillsynen och som kommunerna förväntas iaktta. I lagstiftningen finns bestämmelser genom vilka dimensioneringen av kommunernas personal och gruppstorlekar samt tidsfrister för erhållande av service styrs på ett direkt eller indirekt sätt. För kommunerna har det även föreskrivits en stor mängd förpliktelser om klientsamarbete, förpliktelser att samarbeta med myndigheter, förpliktelser att lämna uppgifter och förpliktelser som reglerar uppgörandet av en plan för olika funktioner.

Det finns inte någon egentlig kunskap om bestämmelsernas samhälleliga, funktionella och ekonomiska verkningar. Farhågan är att regleringen försvagar kommunernas ekonomiska situation och därför var minskningen av kommunernas uppgifter och förpliktelser en central del av det strukturpolitiska programmet hösten 2014. Regeringens strukturpolitiska åtgärder genomförs som en del av planen för de offentliga finanserna, genom vilken regeringen, på ett tydligare sätt än tidigare, har börjat styra den offentliga ekonomin som en helhet. Beslutet om budgetramen för den kommunala ekonomin fattas som en del av planen för de offentliga finanserna. I budgetramen för den kommunala ekonomin anges en utgiftsbegränsning i euro, genom vilket man strävar efter att begränsa det tryck som statens åtgärder medför för den kommunala ekonomin. Om utgiftsbegränsningen kräver en gallring bland förpliktelserna ska regeringen besluta om de konkreta åtgärderna.

Finansieringen och styrningen av kommunernas serviceutbud är fördelat på flera aktörer. Finansministeriet svarar för kontrollen av den helhet som består av statsandelarna och finansieringen. För substansstyrningen svarar sektorministerierna (i synnerhet SHM och UKM), som har en informationsfördel när det gäller de enskilda författningarna. För genomförandet svarar dock kommunerna. Kommunerna har en begränsad möjlighet att påverka resurserna och de förpliktelser

---

¹ Enligt den arbetsgrupp som finansministeriet tillsatte för att bedöma kommunernas uppgifter har kommunerna 535 lagstadgade uppgifter och 935 förpliktelser som gäller skötseln av dem. Kartläggningen av kommunernas uppgifter, FM 2/2013, Slutrapporten från arbetsgruppen för utvärdering av kommunernas uppgifter, FM 23/2015.

som har ålagts dem. En stor mängd enskilda författningar, anvisningar, myndighetstillsyn och utvärdering samt flera olika aktörer med olika roller och målfunktioner gör helhetskontrollen mycket problematisk.

Syftet med utrednings- och forskningsverksamheten är att i ljuset av forskningslitteraturen utreda fördelarna och nackdelarna med de olika förpliktelserna. Utifrån utvärderingen ska ett förslag presenteras om hur förpliktelserna kan minskas för att förbättra kommunernas ekonomiska situation. Det är även möjligt att med hjälp av objektiva kriterier och med tanke på helheten utveckla "kriterier för bra förpliktelser", där principer om när förpliktelser ska åläggas och när de ska undvikas tas fram.

I synnerhet ska det behandlas hur inskränkningar kan göras i förvaltningsstrukturen, som består av tre aktörer: 1) lagstiftaren, som även har informationsfördel, 2) den som svarar för den ekonomiska helheten, som delvis har resurskontroll, samt 3) den utförande aktören. I utredningen är det även bra att behandla hur minskningen av förpliktelserna kan göras på ett hållbart sätt så att "normtalkona" inte med tiden löses upp i och med nya förpliktelser.

Forskningsfrågor

- Nyttan med den reglering som gäller kommunerna och samkommunerna och den eventuella överbelastning som den medför?
- Hur kan den reglering som avsevärt försvagar bärkraften för kommunernas ekonomi avskaffas utan att tillgången till service och servicens kvalitet riskeras?
- Kriterier för bra förpliktelser. Principer för när förpliktelser ska åläggas och när de ska undvikas.
- Med hjälp av hurdana beslutsmekanismer är det möjligt att påverka de myndigheter som utvecklar regleringen så att regleringen som helhet med tiden inte blir överdimensionerad?

Eventuella länkar till statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet

Det strukturpolitiska programmet

Informationsproduktionens huvudsakliga former

Kartläggning och jämförelse av verksamhetsalternativen samt utvärdering av de politiska åtgärderna.